

Pierwszy akt walki o Kłajpedę zakończony Skazanie podpalaczy niemieckich w Kownie wywołało w Niemczech falę nienawiści

RYGA, (kor. własna).

Już w r. 1924 odkryto w Kłajpedzie i niemal w ostatniej chwili uniemożliwiono niemieckie powstanie przeciw Litwie. Niezwykle napięta sytuacja wywodziła się również pod koniec 1931 roku, kiedy przewodniczący kłajpedzkiego dyrektora wyjechał wraz z dwoma posłami Sejmu Kłajpedzkiego do Berlina, gdzie bez wiedzy swego rządu pertraktował z władzami niemieckimi.

Sprawy Kłajpedy, a więc przede wszystkim spór o litewską suwerenność niejednokrotnie były rozpatrywane w Lidze Narodów oraz przed Trybunałem Haskim, gdzie w sierpniu 1932 roku uznano za usprawiedliwione postępowanie Litwy.

Po przewrocie Hitlera, który z całą stanowczością orzekł, że „terytorjum Kłajpedy należy do Niemiec i musi być Litwie, która tam rządzi gwałtem i swawolą, odebrana” — zmienił się radykalnie kurs niemiecki w stosunku do Kłajpedy i Litwy, biorąc sobie za dewizę słowa dr. Hoffmanna: „Nie będzie prawdziwego pokoju, dopóki Litwa nie odda Kłajpedy Niemcom”.

PRZYGOTOWANIE POWSTANIA

Hitlerowcy w maju 1933 utwo-

28.III.1935

I w Berlinie ogień z wodą się nie godzą

Sir John Simon i p. Anthony Eden byli w Berlinie, aby dowiedzieć się, jak wielka jest rozbieżność między pragnącą pokoju Europą a zbrojącymi się Niemcami. Przekonali się, jak wynika z ogólnych wiadomości o dwudniowych naradach, że jest to przepaść. Nie zdołali jej zapewne zapłacić lub przerzucić przez nią pomostów nawet trzy godziny mowy Führera Hitlera.

Trudno powiedzieć mniej niż w ostatecznym doniesieniu urzędowym:

— Rozmowy prowadzone były w duchu zupełnej szczerości i bardzo przyjaznej formie, doprowadzając do całkowitego wyjaśnienia obustronnych poglądów.

Znaczy to, po prostu, iż wyjaśniono sobie, że jedni mają poglądy takie, a drudzy siakie, nie dochodząc dalej, tj. do jakiegokolwiek zbliżenia, lub zgola porozumienia.

Nic dziwnego.

Na uwagę zasługuje, w oświadczeniach sir Johna Simona wobec dziennikarzy, po zakończeniu rozmów, wyliczenie omawianych spraw i ich kolejność:

— Omawiano w Berlinie cztery sprawy, a mianowicie: bezpieczeństwo, zbrojenia, powrót Niemiec do Ligi, zachodni pakt lotniczy.

A wiadomo, że Niemcy chciały, po oświadczeniu angielsko-francuskim z 3. II. 35, rozmawiać tylko o pakcie lotniczym za chodnim, spychając wszystkie inne na bok. Musiały od tego odstąpić i zgodzić się na rozmowy o całości sprawy. Wyliczanie ich przez sir Johna Simona w takiej kolejności wskazuje, iż baczyl on, aby istotnie mówiono o wszystkim z oświadczenia angielsko-francuskiego z 3. II. 35 i we właściwej kolejności.

Ale też, właśnie dlatego, że mówiono o wszystkim, podobno szczerze, dowiedzieć się musieli Anglicy, iż Niemcy chętnie wezmą udział w zachodnim pakcie lotniczym, z zastrzeżeniami o środkowo-europejskim pakcie z nietykalnością austriacką, całkiem niechętnie patrząc na bezpieczeństwo wschodnie, oparte na czemś wyrażnym, tj. na wzajemnej pomocy, a oczywiście ograniczeniu zbrojeń z nadzorem Ligi Narodów przyjeliby tylko takie, któreby im niezbyt przeszkadzało w zbrojeniu się nieograniczonem.

Sir John Simon i p. Eden dowiedzieli się zapewne w przyjaznych rozmowach berlińskich, że jednak pogodzenie ognia z wodą jest nadal równie trudne, jak było dotychczas.

St. St.

rzyli w Kłajpedzie partię „Christlich - soziale Arbeitsgemeinschaft”. Gdy zaś dla hitlerowców kłajpedzkiej partia ta wydawała się mało radykalna, założono tam drugą grupę „Sozialistische Volks gemeinschaft”. Obie te organizacje utworzyły oddziały szturmowe, odbywały nocne ćwiczenia wojskowe, uczyły się kopania okopów, obchodzenia z bronią, którą im dostarczano z Niemiec i wręczały organizowały napady na ludność litewską. Głównym ich celem jednak było przygotowanie do zbrojnego powstania przeciw Litwie.

Proces 126 członków tych organizacji ujawnił, jak niebezpieczne rozmiary przybrała akcja niemiecka w Kłajpedzie. Zorganizowanych hitlerowców było 8.244. Z ogólnej liczby 1437 urzędników kłajpedzkiej, 761 było hitlerowców. Niewyraźną rolę odegrał tu również konsul niemiecki, który wydawał Niemcom kłajpedzkiej urzędowe potwierdzenie, że po powrocie do Rzeszy mogą bez jakichkolwiek trudności i opłat uzyskać niemieckie obywatelstwo państwowe, germanofilskim nauczycielom w szkołach kłajpedzkiej zapewniał posady na wypadek gdyby z osobistych lub politycznych przyczyn zmuszeni byli Kłajpedę opuścić.

Takie jest tło procesu kłajpedzkiego. Oskarżenia o usiłowanie wszczęcia rozruchów, prowadzących do całkowitego oderwania Kłajpedy od Litwy, członkowie organizacji hitlerowskich zasiedli na ławie oskarżonych. Dziś proces ich zakończył się.

OGŁOSZENIE WYROKU

Od wczesnego ranka gmach ministerstwa sprawiedliwości, gdzie proces toczył się, jest oble-

Prasa niemiecka mobilizuje opinie Rzeszy i Europy przeciw Litwie

BERLIN, 17. 3. (PAT). Zarówno opinia publiczna Niemiec, jak i urzędowa prasa niemiecka, niezwykle ostro reaguje na wyrok sądu kowieńskiego w procesie Niemców kłajpedzkiej. Dzienniki niemieckie nazywają werdykt ten „dokumentem krwawego teroru i policzkiem, wymierzonym poczuć prawa w Europie”, oraz „wyrokiem barbarzyńskim”. Dzienniki apelują równocześnie do mocarstw — sygnatariuszy, aby interwenowały energicznie u rządu litewskiego.

Zdaniem „Boersen Ztg.” naród niemiecki musiałby być pozbawiony poczucia honoru, gdyby pozostał obojętnym wobec aktu gwałtu dokonanego na Niemcach kłajpedzkiej. Zwracając się do sygnatariuszy paktu kłajpedzkiego dziennik ostrzega, że wykonanie wyroku kowieńskiego byłoby hańbą nie tylko dla Litwy, ale i dla całej kultury europejskiej. Cele polityki litewskiej idą dalej, niż odniedczenie Kłajpedy — wywołują „Boersen Ztg.” — nawiązując do gło-

Manifestacje protestacyjne w Niemczech

BERLIN, 27. 3. (PAT). Wrażenie wywołane wyrokiem kowieńskim, trwa nadal. Zarówno prasa, jak i opinia, w dalszym ciągu reagują niezwykle ostro na wyrok sądu wojskowego litewskiego.

Związek Niemców zagranicznych z niemieckim związkiem

żony. Galeria przepełniona publicznością. Na sali obecny jest charge d'affaires brytyjski Preston, który jednocześnie jest przedstawicielem mocarstw — sygnatariuszy konwencji kłajpedzkiej.

O godz. 9.45 przewodniczący Trybunału Leonas ogłasza wyrok, mocą którego Preis, Bol, Lepa, i Wanagas, zabójcy Jesutisa, zostali skazani na karę śmierci przez rozstrzelanie oraz na konfiskatę majątków. Dwaj oskarżeni za usiłowanie zabójstwa skazani zostali na dożywotnie więzienie i konfiskatę majątku. Spośród przywódców politycznych ruchu narodowo - socjalistycznego Neuman i Bertulajs skazani zostali na 12 lat ciężkiego więzienia, Sass, Ropp, Dressler i Betcher na 8 lat ciężkiego więzienia. Wszyscy oni poza tym na konfiskatę majątku. Reszta do lat 6-ciu. 35 osób uniewinniono.

Trybunał uwzględnił naogół wnioski prokuratora, jeżeli chodzi o morderców Jesutisa i tych, którzy usiłowali zamordować Lopsa. Natomiast w stosunku do politycznych wodzów ruchu Sąd zastosował karę łagodniejszą od żądanej przez prokuratora.

KONSEKWENCJE DYPLMATYCZNE

Z całą pewnością wyrok ten nie pozostanie bez echa na terenie międzynarodowym, a nawet z całą stanowczością można twierdzić, że Hitler musiał go użyć za argument w czasie dzisiejszej konferencji z ministrami angielskimi. Jak donosi bowiem prasa angielska między punktami, wysuniętymi przez kanclerza jedno z pierwszych miejsc zajmuje sprawa powrotu Kłajpedy do Rzeszy.

Prasa niemiecka mobilizuje opinie Rzeszy i Europy przeciw Litwie

BERLIN, 17. 3. (PAT). Zarówno opinia publiczna Niemiec, jak i urzędowa prasa niemiecka, niezwykle ostro reaguje na wyrok sądu kowieńskiego w procesie Niemców kłajpedzkiej. Dzienniki niemieckie nazywają werdykt ten „dokumentem krwawego teroru i policzkiem, wymierzonym poczuć prawa w Europie”, oraz „wyrokiem barbarzyńskim”. Dzienniki apelują równocześnie do mocarstw — sygnatariuszy, aby interwenowały energicznie u rządu litewskiego.

Zdaniem „Boersen Ztg.” naród niemiecki musiałby być pozbawiony poczucia honoru, gdyby pozostał obojętnym wobec aktu gwałtu dokonanego na Niemcach kłajpedzkiej. Zwracając się do sygnatariuszy paktu kłajpedzkiego dziennik ostrzega, że wykonanie wyroku kowieńskiego byłoby hańbą nie tylko dla Litwy, ale i dla całej kultury europejskiej. Cele polityki litewskiej idą dalej, niż odniedczenie Kłajpedy — wywołują „Boersen Ztg.” — nawiązując do gło-

Przebieg rozprawy nosił według oświadczenia Volksbundu wyraźne cechy tendencyjnego i politycznego procesu. Wyrok dzisiejszy rozdarł na nowo w Kłajpedzie ranę, której nigdy już nie da się zasklepić. Z pierś całego narodu niemieckiego wydarł się okrzyk oburzenia i protestu „sprawiedliwości dla Kłajpedy”.

wschodnim (Deutscher Osten) oraz innymi organizacjami niemieckimi urządzają w całych Niemczech manifestacje protestacyjne. W Berlinie odbędzie się dziś o godz. 20-ej równocześnie na 4 wielkich placach manifestacja z przemówieniami.

Burza piaskowa spowodowała również ofiary w ludziach. W stanie Oklahoma 8 osób zmarło wskutek uduszenia się pyłem piaskowym.

Burza piaskowa spowodowała również ofiary w ludziach. W stanie Oklahoma 8 osób zmarło wskutek uduszenia się pyłem piaskowym.

W okolicach tych setki tysięcy hektarów pól uprawnych pokrytych jest warstwą piasku grubości 4 stóp. Cały dobytek farmerów został zniszczony.

Około 200.000 km. obszarów rolnych i żyznych pastwisk zamienionych zostało w piaszczystą pustynię.

Z okolic nawiedzonych burzą

Podróżuj samolotem

Rozmowy w Berlinie ukończono w nastroju „umiarkowanego optymizmu”

BERLIN, 27. 3. (Tel. wł.). — Dziś o godz. 10.30 rano ministrowie angielscy podjęli znowu rozmowy z kanclerzem Hitlerem i przedstawicielami rządu Rzeszy. Rozmowy te trwały do godz. 17.30 z krótką przerwą obiadową o g. 14-ej.

OBAWA PRZED ZBROJENIAMI SOWIETÓW

Według głosów kół miarodajnych kanclerz Hitler w sprawie rozbrojenia miał powtórzyć swoją znaną tezę, że Niemcy przeprowadzą rozbrojenie tylko w tym samym zakresie, co i inne mocarstwa i tylko wtedy, gdy będzie im przywrócona całkowita równość w koncercie państw Europy. Stan-

nowisko to kanclerz miał podkreślić kilkakrotnie, zaznaczając przytem, że w dziedzinie zbrojeń nie może poczynić żadnych ustępstw dopóty, dopóki Sowiety nie zgodzą się na redukcję swych zbrojeń i wycofanie większości swych sił z nad granicy zachodniej w głąb kraju i ku Dalekiemu Wschodowi.

Z przemówienia kanclerza Hitlera wynika, że kwestia zbrojeń sowieckich odgrywa dużą rolę w argumentacji strony niemieckiej.

Na podkreślenie zasługuje fakt że w czasie rozmów, na ścianie sali konferencyjnej rozwieszona została wielka mapa Europy, ilustrująca stan zbrojeń państw europejskich. Na mapę tę właśnie

wielokrotnie wskazywali rozmówcy niemieccy, udawadniając konieczność zbrojeń niemieckich.

KŁAJPEDA

W czasie rozmowy zaszedł nieprzewidziany moment. W pewnej chwili zjawił się na sali osobisty adjutant kanclerza Hitlera i wręczył mu wiadomość o wyroku w procesie kłajpedzkim. Kanclerz po przeczytaniu miał podobno zerwać się od stołu i w ostrych słowach wskazać na konieczność ostatecznego uregulowania sprawy kłajpedzkiej.

POWRÓT DO LIGI NARODÓW

Co do powrotu do Ligi Narodów, przedstawiciele Niemiec mieli w zasadzie oświadczyć gotowość do wykonania tego kroku pod warunkiem jednak, że będzie zrealizowany postulat całkowitego równouprawnienia.

Po wysłuchaniu stanowiska Rzeszy kanclerz Hitler miał oświadczyć, że powiedział wszystko co miał do powiedzenia, dodając przytem, że oczekuje teraz na odpowiedź mocarstw zachodnich, którą spodziewa się usłyszeć bądź w Strasie bądź też w drodze dyplomatycznej.

Po ukończeniu konferencji ogłoszono urzędowy komunikat, który stwierdza, że tematem rozmów były zagadnienia zawarte w komunikacie londyńskim z 3 lutego. Rozmowy prowadzone były w duchu zupełnej szczerości i w bardzo przyjaznej formie, doprowadzając do całkowitego wyjaśnienia obustronnych punktów widzenia. Następnie komunikat podaje stereotypowy ogólnik, że, w czasie konferencji stwierdzono obustron-

nie dobrą wolę i dążenie obu stron do pokoju w Europie przez popieranie międzynarodowej współpracy.

OGÓLNIKOWY KOMUNIKAT

Po ukończeniu konferencji ogłoszono urzędowy komunikat, który stwierdza, że tematem rozmów były zagadnienia zawarte w komunikacie londyńskim z 3 lutego. Rozmowy prowadzone były w duchu zupełnej szczerości i w bardzo przyjaznej formie, doprowadzając do całkowitego wyjaśnienia obustronnych punktów widzenia. Następnie komunikat podaje stereotypowy ogólnik, że, w czasie konferencji stwierdzono obustron-

nie dobrą wolę i dążenie obu stron do pokoju w Europie przez popieranie międzynarodowej współpracy. W tym samym, nie zgola niewyjaśniającym duchu, udzielili „wyjaśnień” przedstawicielom prasy min. Simon. Podkreślił on jedynie, że pobyt jego w Berlinie okazał się nader owocny, gdyż jedynie rozmowy bezpośrednie wydobływały różnice zdań, mogą doprowadzić w konsekwencji do porozumienia i tak pożądaną przez wszystkich współpracę nad budową pokoju. Wyrazem tego między in. ma być podróż min. Edena do Moskwy, Warszawy i Pragi.

Odjazd min. Simona do Londynu

BERLIN, 27. 3. (PAT). Minister Simon odleciał o godz. 10-ej do Londynu, żegnany przez ministra von Neuratha. Straż przyboczna kanclerza Hitlera prezentowała broń.

Kto zaprenumeruje

„ABC — Nowiny Codzienne”

ten będzie otrzymywał

BEZPŁATNIE

dodatek
literacko-artystyczny

„PROSTO Z MOSTU”

Miesięczna prenumerata

„ABC — Nowin Codziennych”
razem z dodatkiem

„PROSTO Z MOSTU”

2 zł. 90 gr.

a ponadto z dodatkiem miesięcznym 200 stron druku powieści H. Sienkiewicza

3 zł. 90 gr.

z dostawą do domu w Warszawie i na prowincji

Wieloryb olbrzym

złowiony przez rybaków

RYGA, 26.3. (ATE). Z Moskwy donoszą: Rybacy sowiecy w zatoce Kolskiej wyłowili olbrzymego wieloryba, ważącego około 50 ton i o długości 18 metrów. Rybacy z wielkim trudem zdołali przyciągnąć olbrzymia do brzozy.

W rocznicę wystąpienia Japonii z Ligi Narodów

GENEWA, 27. 3. (PAT). Dziś upłynął termin ostateczny wyjścia Japonii z Ligi Narodów. Z tego powodu sekretarz generalny Ligi Avenol oświadczył przedstawicielowi prasy japońskiej m. in.: — Japonia odąd nie ma żadnych zobowiązań wobec Ligi Narodów.

Wobec tego oświadczenia delegat Chin zauważył, iż ono dotyczy tylko zobowiązań na przyszłość, a nie zaciągniętych w przeszłości.

Komunikat urzędowy podkreśla, że zakaz dotyczy nie tylko przysięgi podziału Niemiec na okręgi Rzeszy, lecz również kwestyj urządzeń organizacyjnych oraz ich obsady personalnej.

Zdziczenie Komsomolców Młodocieni mordercy

RYGA, 27. 3. (ATE). Według doniesień z Moskwy przed trybunałem krajowym odbył się proces 3-ciu członków Komsomolu, oskarżonych o zabójstwo komunistki, Adrianowej. Mordercy rekrutując się z młodzieży w wieku od 14-tu do 17-tu lat i dokonali morderstwa na tle zemsty za wydalenie kilku ich towarzyszy z organizacji młodzieży komunistycznej. Wobec niepocholeń trybunał skazał oskarżonych na zamknięcie

w obozach koncentracyjnych na okres 10 lat.

Wobec szerzącej się demoralizacji wśród młodzieży sowieckiej naczelny prokurator ZSSR, zarządził roztoczenie specjalnego nadzoru nad organizacjami młodzieży i pociąganie do odpowiedzialności sądowej rodziców za przestępstwa popełniane przez dzieci wskutek złego wychowania.

Wzrost uświadomienia narodowego W Charbinie Polacy nie chcą żydów

Jak donosi Żydowska Agencja Telegraficzna z Charbina (podajemy dosłownie):

„Na dorocznym walnym zgromadzeniu jednego z Dalekim Wschodem polskiego klubu „Gospoda Polska” w Charbinie grupa członków z generalnym konsulem Polski p. Kwiatkowskiem na czele zgłosiła wniosek skreślenia ze statutu klubowego paragrafu, na mocy którego członkami klubu mogą być wyłącznie obywatele polscy wyznania katolickiego. Wniosek umotywowany był tem, że klauzula wyznaniowa statutu zamyka dostęp do klubu członkom licznej kolonii Żydów polskich w Charbinie, krzywdząc pozatem wszystkich in-

nych obywateli polskich, którzy nie są katolikami. Po gorącej debacie wniosek upadł.

Na znak protestu p. Kwiatkowski wraz z popierającą go grupą demonstracyjnie opuścił zgromadzenie. Grupa ta domaga się obecnie zwolnienia specjalnego zgromadzenia członków celem poddania rewizji uchwały dorocznego zebrania”.

Moznaby tylko zapytać skromnie: czy p. konsul Kwiatkowski nie ma większego zmartwienia i nie więcej do roboty, jak forsowanie do klubu polskiego w Charbinie — nieproszonych gości?

Transporty pomarańczy z Gdyni odchodzą do Austrii i Czechosłowacji

GDYNIA, 27.3. — W magazynach portu gdyńskiego znajduje się duża jeszcze ilość pomarańczy, których właściciele nie otrzymali zezwolenia na przywóz. Ponieważ tych pomarańczy nie można wwozić na polski obszar celny, właściciele ich musieli się rozstrząsać za innymi możliwościami ich pozbycia. Znalezione nabywców w Czechosłowacji i Austrii, dokąd pomarańcze te z Gdyni się wywozi.

Ciekawem jest, że wywóz pomarańczy do wymienionych kra-

jów tranzytem przez Gdynię opłaca się tylko wtedy, jeśli owoce są luźno załadowane na wagony. Bo w tem taryfy celne Austrii i Czechosłowacji pomarańcze w skrzynkach uważają za towar szlachetniejszy i pobierają od niego wyższe stawki celne.

Tak więc, rozwinięty w ciągu ciągu roku obecnego import owoców południowych, zwłaszcza pomarańczy, sprawił, że owoce te idą przez port nasz tranzytem do innych krajów.

Rzekomy ks. Trubeckoj nabiera na proszki „Preczbrud”

KATOWICE, 27. 3. — Od kilku lat grasuje na Śląsku rzekomy ksiądz rosyjski Aleksander Trubeckoj. W lutym r. b., jak się obecnie okazuje, oszust ten nabrał w sprytny sposób niejaka Marję Łusową z Katowic, od której wyludził poważną sumę, dając jej wzamian szereg zamo-

wień na dostawę proszku „Preczbrud”. Gdy Łusowa zorientowała się, że padła ofiarą oszusta, zgłosiła się do policji. Aresztowany rzekomy ks. Trubeckoj w czasie przeprowadzania go do komisariatu usiłował zbiec, lecz został schwytany.